

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๖

Innovative
GRADS *plus+*

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พุทธศักราช ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

หมวด ๑ การรับเข้าศึกษา	๒
หมวด ๒ การลงทะเบียน	๔
หมวด ๓ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา	๗
หมวด ๔ ระบบการศึกษา	๑๘
หมวด ๕ การลาพักการศึกษา การหมดสถานภาพ และการคืนสถานภาพ	๓๔
หมวด ๖ วินัยนิสิต	๓๖
หมวด ๗ การรับปริญญา	๓๙
บทเฉพาะกาล	๓๙

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๖

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และโดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ จึงให้ออกข้อบังคับไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ใช้บังคับตั้งแต่ภาคต้น ปีการศึกษา ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

๓.๑ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙

๓.๒ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“สภามหาวิทยาลัย” หมายความว่า สภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“บัณฑิตวิทยาลัย” หมายความว่า บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย” หมายความว่า คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“นิสิต” หมายความว่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“คณะกรรมการวิชาการ” หมายความว่า คณะกรรมการวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“การตกลงร่วมผลิต” หมายความว่า การทำข้อตกลงร่วมมือกันอย่างเป็นทางการระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรภายนอก ในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร โดยผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยและองค์กรภายนอกนั้น ๆ

“องค์กรภายนอก” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาในหรือต่างประเทศ ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศนั้น หรือเป็นหน่วยราชการ ระดับกรมหรือเทียบเท่า หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือบริษัทเอกชน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ข้อ ๕ ให้อธิการบดีรักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิชาการมีอำนาจออกประกาศและสั่งปฏิบัติการได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดต่อประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษานับที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิชาการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด และควำวินิจฉัยของอธิการบดีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่มิได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิชาการเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาเป็นรายกรณี

หมวด ๑ การรับเข้าศึกษา

ข้อ ๖ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

๖.๑ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๖.๒ ปริญญาโท

จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๖.๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือ

ปริญญาโทหรือเทียบเท่า

๖.๔ ปริญญาเอก

จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่มีผลการเรียนดีมาก หรือปริญญาโท หรือเทียบเท่า และมีผลการสอบภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

๖.๕ มีคุณสมบัติอื่นตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

๖.๖ การดำเนินการที่เกี่ยวกับการรับสมัครให้เป็นไปตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๗ การพิจารณารับเข้าศึกษา

๗.๑ คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยภาควิชาหรือสาขาวิชาเป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยอย่างน้อย ๒ คน ต้องเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

๗.๒ คณะกรรมการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา มีหน้าที่พิจารณารับบุคคลเข้าศึกษา โดยความเห็นชอบของหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๗.๓ การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย ในแต่ละภาคการศึกษา

ข้อ ๘ สถานภาพของผู้เข้าศึกษา

ผู้เข้าศึกษามี ๒ สถานภาพ คือ นิสิตสามัญ และนิสิตทดลองเรียน

๘.๑ นิสิตสามัญ หมายถึง นิสิตที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและผ่านการพิจารณาคัดเลือกเข้าศึกษาแล้ว

๘.๒ นิสิตทดลองเรียน หมายถึง นิสิตที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกและสาขาวิชามีความประสงค์รับเข้าศึกษาเพื่อทดลองเรียน โดยมีเงื่อนไขตามที่สาขาวิชาหรือ

บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยจะไม่มีสิทธิ์รับปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จากมหาวิทยาลัย เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนหรือผ่านการทดลองเรียนโดยมีเงื่อนไขตามที่สาขาวิชาหรือบัณฑิตวิทยาลัยกำหนด จึงจะเปลี่ยนสถานภาพเป็นนิสิตสามัญได้

ข้อ ๙ การขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต

๙.๑ ผู้ผ่านการรับเข้าศึกษามีสิทธิ์เข้าศึกษาได้เพียงหนึ่งสาขาวิชาเท่านั้น เว้นแต่เป็นการตกลงร่วมผลิต หรือการเรียนควบปริญญา

๙.๒ ผู้ผ่านการรับเข้าศึกษาต้องชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา และรายงานตัวที่บัณฑิตวิทยาลัย ตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย มิฉะนั้นถือว่าสละสิทธิ์ บัณฑิตวิทยาลัยจะไม่คืนค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยเสนออธิการบดีพิจารณา คืนค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นกรณีไป

หมวด ๒ การลงทะเบียน

ข้อ ๑๐ การลงทะเบียนเรียน

นิสิตต้องลงทะเบียนเรียนตามกำหนดของมหาวิทยาลัย

๑๐.๑ การลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาปกติ ให้ลงทะเบียนเรียนไม่เกิน ๑๕ หน่วยกิต ส่วนในภาคฤดูร้อนให้ลงทะเบียนเรียนไม่เกิน ๗ หน่วยกิต ทั้งนี้ ในภาคการศึกษาแรก ให้ลงทะเบียนเรียน ไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต

กรณีที่มีความจำเป็นต้องลงทะเบียนเรียนไม่เป็นไปตามกำหนด ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา ค้นคว้าอิสระ และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา โดยต้องได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๑๐.๒ การลงทะเบียนเรียนล่าช้า ต้องกระทำภายใน ๒ สัปดาห์นับจากวันเปิดภาคการศึกษาปกติ ส่วนในภาคฤดูร้อนให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด หากพ้นกำหนดการลงทะเบียนเรียนล่าช้าต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

หรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา โดยต้องได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๑๐.๓ นิสิตที่ไม่ลงทะเบียนเรียนให้เสร็จสิ้นภายใน ๒ สัปดาห์นับแต่วันเปิดภาคการศึกษาจะหมดสถานภาพนิสิตตามข้อ ๓๒ (๖)

๑๐.๔ นิสิตต้องตรวจสอบสถานภาพนิสิตก่อนลงทะเบียนเรียนทุกครั้ง หากไม่มีสิทธิ์ลงทะเบียนเรียน แต่ได้ลงทะเบียนเรียน หรือชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาไปแล้ว ถือว่าการลงทะเบียนเรียนนั้นเป็นโมฆะ และจะไม่คืนค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เสนออธิการบดีพิจารณาคืนค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นกรณีไป

ข้อ ๑๑ การเพิ่ม ลด และถอนรายวิชา

๑๑.๑ การเพิ่ม ลด หรือเปลี่ยนแปลงรายวิชาเรียน หมู่เรียน สามารถกระทำได้ภายใน ๒ สัปดาห์แรกของภาคการศึกษาปกติ ส่วนภาคฤดูร้อนให้เป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาภาคฤดูร้อน

๑๑.๒ การถอนรายวิชาเรียนบางรายวิชาภายหลังจาก ๖๐ วัน นับแต่วันเปิดภาคการศึกษา หรือตามที่กำหนดในปฏิทินการศึกษาของแต่ละปีการศึกษา จะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเริ่มสอบไล่ของภาคการศึกษานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตามกำหนดในปฏิทินการศึกษา

ข้อ ๑๒ การลงทะเบียนเพื่อรักษาสถานภาพนิสิต

๑๒.๑ นิสิตที่เรียนรายวิชาครบตามโครงสร้างหลักสูตรและเรียนรายวิชาตามเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาแล้ว แต่ยังไม่สำเร็จการศึกษา ให้ลงทะเบียนรักษาสถานภาพนิสิตทุกภาคการศึกษาปกติ ดังนี้

(๑) กรณียังไม่สอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ให้ชำระค่าบำรุงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และค่าธรรมเนียมพิเศษคณะ

(๒) กรณีสอบผ่านปากเปล่าขั้นสุดท้ายแล้ว ให้ชำระค่าบำรุงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

๑๒.๒ นิสิตที่เรียนรายวิชาไม่ครบตามโครงสร้างหลักสูตร และไม่ครบตามเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาที่จะลาพักการศึกษา ต้องชำระค่าบำรุงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

และค่าธรรมเนียมพิเศษคณะในภาคการศึกษาปกติที่ลาพักการศึกษานั้น และลงทะเบียนเรียนเพื่อรักษาสถานภาพนิสิต

๑๒.๓ นิสิตที่ประสงค์จะจบการศึกษาในภาคฤดูร้อน จะต้องชำระค่าบำรุงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภาคฤดูร้อน

๑๒.๔ การลงทะเบียนเพื่อรักษาสถานภาพนิสิต ต้องชำระค่ารักษาสถานภาพนิสิต และลงทะเบียนเรียน โดยระบุ “รักษาสถานภาพนิสิต” ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ สัปดาห์นับจากวันเปิดภาคการศึกษาปกติ มิฉะนั้นจะหมดสถานภาพนิสิตตามข้อ ๓๒ (๖)

ข้อ ๑๓ การลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบัน

๑๓.๑ นิสิตจะขอลงทะเบียนเรียนรายวิชา ณ สถาบันอื่นได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา โดยต้องได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(๑) รายวิชาที่หลักสูตรกำหนด มิได้เปิดสอนในมหาวิทยาลัยในภาคการศึกษาและปีการศึกษานั้น

(๒) รายวิชาต้องเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา หรือการทำวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ

๑๓.๒ ผลการศึกษาของรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบัน จะไม่นำมาคำนวณแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสม เว้นแต่เป็นการตกลงร่วมผลิต หรือการเรียนควบปริญญา

๑๓.๓ นิสิตต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบค่าลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบันตามอัตราที่สถาบันนั้น ๆ กำหนด

กำหนดเวลา วิธีการ การชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาและการลงทะเบียนให้เป็นไปตามรายละเอียดที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนดในแต่ละภาคการศึกษา

ข้อ ๑๔ ค่าธรรมเนียมการศึกษา

๑๔.๑ อัตราค่าธรรมเนียมการศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย โดยอนุมัติของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย และอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า

๑๔.๒ นิสิตต้องชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา ตามวิธี ขั้นตอน และ ระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด การผ่อนผันการชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาให้เป็นอำนาจของ อธิการบดีโดยผ่อนผันได้ไม่เกิน ๑ ภาคการศึกษา

๑๔.๓ การยกเว้นค่าธรรมเนียมการศึกษาประเภทต่าง ๆ ให้เป็น อำนาจของอธิการบดี โดยจัดทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยในแต่ละประเภทที่ได้รับ การยกเว้น

๑๔.๔ ค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่สามารถขอคืนได้ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีบัณฑิตวิทยาลัยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เสนออธิการบดีพิจารณาคืนค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นกรณีไป

หมวด ๓

อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อ ๑๕ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย

๑๕.๑ อาจารย์ประจำ หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ และตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าใน มหาวิทยาลัยตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด หรือบุคคลในองค์กรภายนอกที่มีการตกลง ร่วมผลิต ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบตามพันธกิจของการอุดมศึกษา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

๑๕.๒ อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิ ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอนตามที่สภามหาวิทยาลัยเห็นชอบหรือ อนุมัติ มีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้ สามารถเป็นอาจารย์ประจำ หลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน

๑๕.๓ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรนั้นตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า ๑ หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นหลักสูตรพหุวิทยาการ

หรือสหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้อีกหนึ่งหลักสูตร ในกรณีนี้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถเข้าได้ไม่เกิน ๒ คน

สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาเดียวกัน สามารถใช้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรชุดเดียวกันได้

๑๕.๔ อาจารย์พิเศษ หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ

๑๕.๕ อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สอนในรายวิชาหรือบางหัวข้อในแต่ละรายวิชา

๑๕.๖ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หมายถึง ผู้ที่มีได้เป็นอาจารย์ประจำหรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย

๑๕.๗ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยให้เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้คำปรึกษาด้านงานวิจัย ซึ่งกำหนดหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน ตามระยะเวลาที่กำหนด

๑๕.๘ อาจารย์บัณฑิตพิเศษ หมายถึง บุคคลในมหาวิทยาลัยที่มีตำแหน่งที่เทียบเท่า อาจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด หรือบุคคลจากองค์กรภายนอกที่มีการตกลงร่วมผลิต ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร ให้รับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนิสิตเฉพาะราย

๑๕.๙ นักวิจัยประจำ หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนักวิจัยในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรนั้น ที่มีหน้าที่ค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา

ข้อ ๑๖ จำนวน คุณวุฒิ และคุณสมบัติของอาจารย์

๑๖.๑ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

๑๖.๑.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยอย่างน้อย ๑ เรื่องต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

๑๖.๑.๒ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย ๓ คน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

กรณีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบอย่างน้อย ๒ คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน มหาวิทยาลัยต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

๑๖.๑.๓ อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๑ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง

กรณีอาจารย์พิเศษไม่มีคุณวุฒิตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษ ต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนานิสิตตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ด้วย

๑๖.๑.๔ อาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาเอก แม้ยังไม่มีผลงานทางวิชาการหลังสำเร็จการศึกษา อนุโลมให้เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับประกาศนียบัตรได้ แต่ทั้งนี้ หากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องมีผลงานทางวิชาการภายหลังสำเร็จการศึกษา อย่างน้อย ๑ เรื่อง ภายใน ๒ ปี หรือ ๒ เรื่อง ภายใน ๔ ปี หรือ ๓ เรื่อง ภายใน ๕ ปี

๑๖.๒ ปริญญาโท

๑๖.๒.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโท หรือเทียบเท่าและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง และอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือ หนังสือ (monograph)

๑๖.๒.๒ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย ๓ คน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง และอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการหรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก ต้องมี อาจารย์ประจำหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเจ้าของหลักสูตรนั้นเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อย่างน้อย ๒ คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน มหาวิทยาลัยต้องเสนอจำนวน และคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา พิจารณาเป็นรายกรณี

๑๖.๒.๓ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและการศึกษาค้นคว้าอิสระ ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

อย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง และอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

(๒) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติ ดังนี้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมและการศึกษาค้นคว้าอิสระที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำ ต้องมีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมและการศึกษาค้นคว้าอิสระที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หรืออาจารย์บัณฑิตพิเศษ ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ ไม่น้อยกว่า ๕ เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงเป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

๑๖.๒.๔ อาจารย์ผู้สอบ

๑๖.๒.๔.๑ อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก โดยอาจมีอาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำร่วมเป็นผู้สอบด้วย รวมไม่น้อยกว่า ๓ คน ทั้งนี้ ประธานกรรมการสอบต้องไม่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ต้องมีคุณวุฒิ คุณสมบัติ และผลงานทางวิชาการดังนี้

(๑) กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำ ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่ง รองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง และอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสาร

ระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

(๒) กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ ไม่น้อยกว่า ๕ เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง เป็นที่ยอมรับซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

๑๖.๒.๔.๒ อาจารย์ผู้สอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ต้องมีองค์ประกอบ คุณวุฒิ คุณสมบัติ และผลงานทางวิชาการ เหมือนกับอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์

๑๖.๒.๕ อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษ ที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๑ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง

กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณวุฒิตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษ ต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนของรายวิชานั้น ๆ ด้วย

๑๖.๒.๖ อาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก แม้ยังไม่มีผลงานทางวิชาการหลังสำเร็จการศึกษา อนุมัติให้เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาโทได้ แต่ทั้งนี้ หากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท ต้องมีผลงานทางวิชาการ

ภายหลังสำเร็จการศึกษา อย่างน้อย ๑ เรื่อง ภายใน ๒ ปี หรือ ๒ เรื่อง ภายใน ๔ ปี หรือ ๓ เรื่อง ภายใน ๕ ปี

๑๖.๓ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

๑๖.๓.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการหรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

๑๖.๓.๒ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย ๓ คน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยอย่างน้อย ๑ เรื่อง ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย ๒ คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวนมหาวิทยาลัยต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีนั้นให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

๑๖.๓.๓ อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษ ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๑ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง

กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณวุฒิตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชา ที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษ ต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชานั้น ๆ ด้วย

๑๖.๓.๔ อาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก แม้ยังไม่มีผลงานทางวิชาการหลังสำเร็จการศึกษา อนุโลมให้เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงได้ แต่ทั้งนี้หากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องมีผลงานทางวิชาการภายหลังสำเร็จการศึกษา อย่างน้อย ๑ เรื่อง ภายใน ๒ ปี หรือ ๒ เรื่อง ภายใน ๔ ปี หรือ ๓ เรื่อง ภายใน ๕ ปี

๑๖.๔ ปริญญาเอก

๑๖.๔.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการประเภทงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยผลงานวิจัยต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

๑๖.๔.๒ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย ๓ คน มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการประเภทงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่อง ในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยผลงานวิจัยต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบอย่างน้อย ๒ คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน มหาวิทยาลัยต้องเสนอจำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มิฉะนั้นให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี

๑๖.๔.๓ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ต้องเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการประเภทงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่องในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยผลงานวิจัยต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

(๒) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ร่วมเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างน้อย ๑ คน โดยอาจารย์ประจำหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำต้องมีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก หรืออาจารย์บัณฑิตพิเศษ ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงมากเป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

๑๖.๔.๔ อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ต้องประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยอาจมีอาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำร่วมเป็นผู้สอบด้วย และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกไม่น้อยกว่า ๒ คน รวมทั้งหมดแล้วไม่น้อยกว่า ๕ คน

ทั้งนี้ ประธานกรรมการสอบต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก โดยอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ต้องมีคุณวุฒิ คุณสมบัติ และผลงานทางวิชาการ ดังนี้

(๑) กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหรือนักวิจัยประจำ ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการประเภทงานวิจัยที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง โดยเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๓ เรื่องในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง โดยผลงานวิจัยต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ หรือในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ หรือหนังสือรวมบทความวิจัย หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ หรือหนังสือ (monograph)

(๒) กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ต้องมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า ๑๐ เรื่อง

กรณีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่มีคุณวุฒิและผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดข้างต้น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงมากเป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

๓๖.๔.๕ อาจารย์ผู้สอน ต้องเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน และต้องมีประสบการณ์ด้านการสอนและมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย ๑ เรื่องในรอบ ๕ ปีย้อนหลัง

กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณวุฒิตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษ ต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนานิสิต ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชานั้น ๆ ด้วย

๑๖.๔.๖ อาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก แม้ยังไม่มีผลงานทางวิชาการหลังสำเร็จการศึกษา อนุมัติให้เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาเอกได้ แต่ทั้งนี้ หากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก ต้องมีผลงานทางวิชาการ ประเภทยานิพนธ์ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา อย่างน้อย ๑ เรื่อง ภายใน ๒ ปี หรือ ๒ เรื่อง ภายใน ๔ ปี หรือ ๓ เรื่อง ภายใน ๕ ปี

ข้อ ๑๗ กรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต

นิสิตต้องเสนอคำร้องขอแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต โดยความเห็นชอบของคณะบุคคลที่ขอแต่งตั้งและหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา เพื่อให้ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ ควรให้เสร็จสิ้นภายในภาคการศึกษาที่ ๔ นับตั้งแต่ เริ่มเข้าศึกษา

ขณะที่นิสิตยังไม่มีกรรมการหรือคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต ให้หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา หรืออาจารย์ในภาควิชา ซึ่งมีชื่อในทำเนียบอาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัยที่หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชามอบหมายเป็นผู้แนะนำการศึกษา

ข้อ ๑๘ ภาระงานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

๑๘.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร ๑ คน ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลักของนิสิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตรมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือ เทียบเท่า และมีผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิต ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก รวมได้ไม่เกิน ๕ คนต่อภาคการศึกษา

(๒) กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตรมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือ เทียบเท่า และดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือมีคุณวุฒิปริญญาโทหรือ เทียบเท่าที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าขึ้นไป และมีผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ให้ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอก รวมได้ไม่เกิน ๑๐ คน ต่อภาคการศึกษา

(๓) กรณีอาจารย์ประจำหลักสูตรมีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือ เทียบเท่า และดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า ซึ่งมีความจำเป็นต้องดูแลนิสิตเกินกว่า จำนวนที่กำหนด ให้เสนอต่อสภามหาวิทยาลัยพิจารณา แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๑๕ คนต่อภาค

การศึกษา หากมีความจำเป็นต้องดูแลนิสิตมากกว่า ๑๕ คน ให้ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นรายกรณี

๑๘.๒ อาจารย์ประจำหลักสูตร ๑ คน ให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระของนิสิตระดับปริญญาโทได้ไม่เกิน ๑๕ คน

หากเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ ให้คิดสัดส่วนจำนวนนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์ ๑ คน เทียบได้กับจำนวนนิสิตที่ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ๓ คน แต่ทั้งนี้ รวมแล้วต้องไม่เกิน ๑๕ คน

๑๘.๓ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ต้องทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ และ/หรืออาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ และ/หรืออาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนั้นด้วย

หมวด ๔ ระบบการศึกษา

ข้อ ๑๙ ระบบการจัดการศึกษา

๑๙.๑ ใช้ระบบทวิภาค โดยปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ (semester) คือ ภาคต้น และภาคปลาย และอาจมีภาคฤดูร้อน (summer session) ต่อจากภาคปลายอีกหนึ่งภาคก็ได้ ภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ มีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ หรือเทียบเคียงได้ ไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ ส่วนภาคฤดูร้อน มีระยะเวลาการศึกษาประมาณ ๖ สัปดาห์ ทั้งนี้ ต้องมีชั่วโมงเรียนของแต่ละรายวิชาเท่ากับชั่วโมงเรียนในภาคการศึกษาปกติ

๑๙.๒ การคิดหน่วยกิตตามระบบทวิภาค หนึ่งหน่วยกิตเทียบเท่า การบรรยาย การอภิปรายปัญหา สัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง หรือการปฏิบัติการ สัปดาห์ละ ๒ ถึง ๓ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ

๑๙.๒.๑ รายวิชาภาคทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหา ไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๙.๒.๒ รายวิชาภาคปฏิบัติที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๙.๒.๓ การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามที่ใช้เวลาฝึก ไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๙.๒.๔ การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใด ตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๙.๒.๕ การศึกษาค้นคว้าอิสระที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้า ไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๙.๒.๖ วิทยานิพนธ์ที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

๑๙.๒.๗ กิจกรรมการเรียนอื่นใดที่สร้างการเรียนรู้ นอกเหนือจากรูปแบบที่กำหนดข้างต้น การนับระยะเวลาในการทำกิจกรรมนั้นต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต ให้เป็นไปตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

๑๙.๓ นิสิตต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียน ทั้งหมดของรายวิชานั้น จึงมีสิทธิ์เข้าสอบไล่ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอาจารย์ประจำวิชา

ข้อ ๒๐ โครงสร้างหลักสูตร

๒๐.๑ ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ให้มีจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

๒๐.๒ ปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต โดยแบ่งการศึกษาเป็น ๒ แผน คือ

แผน ๑ แบบวิชาการ เน้นการเรียนรู้การทำวิจัย โดยการทำวิทยานิพนธ์สร้างองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชานั้น โดยอาจเป็นวิทยานิพนธ์อย่างเดียว หรือมีทั้งการศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งต้องทำวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต โดยไม่อาจศึกษารายวิชาอย่างเดียวได้ ดังนี้

แบบ ก ๑ ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต โดยภาควิชาหรือสาขาวิชาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติม หรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

แบบ ก ๒ ทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีค่าเทียบได้ไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาร่วมด้วย

แผน ๒ แบบวิชาชีพ เน้นการศึกษารายวิชาและการศึกษาค้นคว้าอิสระเชิงการประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาชีพ โดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ ให้มีการศึกษาค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า ๓ หน่วยกิต และไม่เกิน ๖ หน่วยกิต

๒๐.๓ ปริญญาเอก แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ แผน โดยเน้นการวิจัย เพื่อพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง คือ

แผน ๑ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ภาควิชาหรือสาขาวิชาอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นก็ได้โดยไม่นับหน่วยกิต แต่จะต้องมีผลสัมฤทธิ์ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด ดังนี้

แผน ๑.๑ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๘ หน่วยกิต

แผน ๑.๒ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต

ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ตามแผน ๑.๑ และแผน ๑.๒ จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

แผน ๒ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และศึกษารายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

แผน ๒.๑ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

แผน ๒.๒ ผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๘ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ตามแผน ๒.๑ และแผน ๒.๒ จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

๒๐.๔ หลักสูตรใดที่ต่างจากข้อ ๒๐.๑ ข้อ ๒๐.๒ และข้อ ๒๐.๓ ให้เสนอขอความเห็นจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นกรณีไป

ข้อ ๒๑ ระยะเวลาการศึกษา

๒๑.๑ ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๓ ปีการศึกษา

๒๑.๒ ปริญญาโท ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๕ ปีการศึกษา

๒๑.๓ ปริญญาเอก

(๑) ผู้ที่เข้าศึกษาแผน ๑.๒ และแผน ๒.๒ ใช้เวลาศึกษา
ไม่เกิน ๘ ปีการศึกษา

(๒) ผู้ที่เข้าศึกษาแผน ๑.๑ และแผน ๒.๑ ใช้เวลาศึกษา
ไม่เกิน ๖ ปีการศึกษา

หากพ้นระยะเวลาการศึกษาตามที่กำหนดถือว่าหมดสถานภาพนิสิตตามข้อ ๓๒ (๗) ยกเว้นกรณีทีนินิตสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายแล้ว คงเหลือเพียงรอการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งสามารถสืบค้นได้ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดเพื่อการสำเร็จการศึกษา และนินิตได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) นินิตต้องลงทะเบียนเพื่อรักษาสถานภาพนิสิตตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และ

(๒) นินิตต้องได้รับการรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ระบุว่า นินิตได้สอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย เหลือเพียงรอการตีพิมพ์หรือยอมรับให้ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยความเห็นชอบของหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๑.๔ สำหรับนินิตที่ขอเปลี่ยนสาขาวิชาที่เรียนอยู่เดิม ต้องเรียนตามสาขาวิชาใหม่ให้สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาการศึกษาที่กำหนดในข้อ ๒๑.๑ ข้อ ๒๑.๒ และข้อ ๒๑.๓ โดยนับระยะเวลาจากที่ได้ศึกษามาแล้วรวมกับระยะเวลาที่จะศึกษาต่อ

ข้อ ๒๒ การวัดและการประเมินผลการศึกษา

๒๒.๑ ระดับคะแนน ความหมาย และแต้มระดับคะแนนมีดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย	แต้มคะแนน
A	ดีเยี่ยม (excellent)	๔.๐
B+	ดีมาก (very good)	๓.๕
B	ดี (good)	๓.๐

C+	ค่อนข้างดี (fairly good)	๒.๕
C	พอใช้ (fair)	๒.๐
D+	อ่อน (poor)	๑.๕
D	อ่อนมาก (very poor)	๑.๐
F	ตก (fail)	๐.๐
I	ยังไม่สมบูรณ์ (incomplete)	-
S	พอใจ (satisfactory)	-
U	ไม่พอใจ (unsatisfactory)	-
P	ผ่าน (passed)	-
N	ยังไม่ทราบระดับคะแนน	-
	(grade not reported)	

ระดับคะแนน I ใช้เฉพาะกรณีที่นิสิตมีงานบางส่วนในวิชานั้นไม่สมบูรณ์ แต่มีการวัดผลอย่างอื่นของวิชานั้นตลอดภาคการศึกษา และเป็นที่พอใจของอาจารย์ผู้สอน

ระดับคะแนน S และ U ใช้สำหรับรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียน ประเภทไม่นับหน่วยกิต (audit) รวมถึงรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และรายวิชาวิทยานิพนธ์ ที่นิสิตลงทะเบียนเรียนประเภทนับหน่วยกิต (credit)

ระดับคะแนน P ใช้สำหรับรายวิชาที่ไม่นำค่าของหน่วยกิตมาคำนวณ แต่มิฉะนั้นเฉลี่ยสะสม การฝึกงานที่ไม่มีหน่วยกิต หรือรายวิชาที่มีการเทียบโอนจากการลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบัน

ระดับคะแนน N ใช้เฉพาะกรณีที่ยังไม่ได้รับรายงานการประเมินผล การศึกษา

๒๒.๒ การแก้ไขระดับคะแนน I และ N จะต้องกระทำให้เสร็จสิ้น ภายใน ๓๐ วัน หลังจากวันส่งคะแนนวันสุดท้ายของภาคการศึกษานั้น การผ่อนผันต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีเจ้าสังกัดรายวิชานั้น ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิ้นภาคการศึกษาปกติถัดไป หากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่านิสิตผู้นั้นได้ระดับคะแนน F หรือ U ในรายวิชานั้น

๒๒.๓ การแก้ไขระดับคะแนนต้องมีเหตุผลความจำเป็น พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา คณะกรรมการประจำส่วนงานเจ้าสังกัดรายวิชานั้น และได้รับอนุมัติจากรองอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานด้านวิชาการ

๒๒.๔ คะแนนสอบได้ สอบตก

๒๒.๔.๑ นิสิตประกาศนียบัตรบัณฑิต นิสิตประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และนิสิตปริญญาโทที่เรียนวิชาระดับปริญญาตรี ถ้าได้ระดับคะแนน F ต้องเรียนซ้ำ ส่วนวิชาที่นับเป็นวิชาระดับบัณฑิตศึกษาทุกรายวิชา ถ้าได้ระดับคะแนนต่ำกว่า C ถือว่าต่ำกว่ามาตรฐานและต้องเรียนซ้ำ

๒๒.๔.๒ นิสิตปริญญาเอก ถ้าได้แต่ระดับคะแนนในรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนแบบนับหน่วยกิตทุกรายวิชาได้ระดับคะแนนต่ำกว่า C ถือว่าต่ำกว่ามาตรฐานและต้องเรียนซ้ำ

๒๒.๕ การคิดแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสม

๒๒.๕.๑ การคิดแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิต ให้คิดจากแต่ระดับคะแนนทุกรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียน ทั้งรายวิชาที่สอบได้ และรายวิชาที่สอบตก โดยแยกวิชาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

สำหรับรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสาขาในมหาวิทยาลัย จะนำมาคำนวณแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสม

ส่วนรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษาจะไม่นำมาคำนวณแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสม

๒๒.๕.๒ กรณีนิสิตสอบตกในรายวิชาระดับปริญญาตรี เมื่อเรียนซ้ำและสอบได้ แต่ยังไม่ทำให้แต้มคะแนนเฉลี่ยสะสมถึง ๒.๕๐ อาจเรียนรายวิชานั้นซ้ำอีกหรือลงทะเบียนเรียนรายวิชาอื่นในระดับปริญญาตรี เพื่อยกแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสมได้ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๒.๕.๓ วิชาระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีระดับคะแนนตั้งแต่ B ขึ้นไป ไม่อนุญาตให้ลงทะเบียนเรียนซ้ำ เพื่อยกแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสม

๒๒.๕.๔ นิสิตที่จะมีสิทธิ์ได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก ต้องได้แต้มคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ แต้มคะแนนหรือเทียบเท่า

ส่วนแต้มคะแนนเฉลี่ยสะสมของวิชาระดับปริญญาตรี ที่กำหนดให้เรียนเป็นวิชาพื้นฐาน ต้องไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐

๒๒.๕.๕ มหาวิทยาลัยอาจจะจับหรือเพิกถอนการออกใบแสดงผลการศึกษา และใบรับรองใด ๆ ให้แก่นิสิต หากค้างชำระหนี้สินภายใน หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ที่เกิดจากการศึกษา ถึงแม้ได้มีการประกาศผลการศึกษาไปแล้วก็ตาม

ข้อ ๒๓ การสอบภาษาอังกฤษของนิสิตบัณฑิตศึกษา

๒๓.๑ นิสิตปริญญาโท ต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษตามความต้องการของบัณฑิตวิทยาลัย ตามข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

๒๓.๑.๑ นิสิตสามารถเข้าทดสอบภาษาอังกฤษกับทางมหาวิทยาลัยและสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒๓.๑.๒ นิสิตสามารถนำผลคะแนนภาษาอังกฤษมารับการเทียบใบรับรองความรู้ภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒๓.๑.๓ นิสิตสามารถเรียนวิชาภาษาอังกฤษตามความต้องการของบัณฑิตวิทยาลัย และต้องสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒๓.๒ นิสิตปริญญาเอก ต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษเพื่อความสมบูรณ์แห่งหลักสูตรปริญญาเอก ทั้งการสอบข้อเขียนและการสอบปากเปล่า ดังต่อไปนี้

๒๓.๒.๑ การสอบข้อเขียน นิสิตสามารถเข้าทดสอบภาษาอังกฤษกับทางมหาวิทยาลัย และสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือเรียนและสอบผ่านวิชาภาษาอังกฤษตามความต้องการของบัณฑิตวิทยาลัย

๒๓.๒.๒ การสอบปากเปล่า เป็นการสอบรายบุคคล สำหรับนิสิตที่สอบผ่านข้อเขียนแล้ว นิสิตต้องยื่นคำร้องต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา ซึ่งกรรมการสอบจะประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศสองคน และผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยหนึ่งคน โดยบัณฑิตวิทยาลัยจะแต่งตั้งจาก คณะกรรมการประจำตัวนิสิต

๒๓.๒.๓ นิสิตสามารถนำผลคะแนนภาษาอังกฤษ มารับการเทียบใบรับรองความรู้ภาษาอังกฤษ ทั้งข้อเขียนและปากเปล่าจากผลคะแนนสอบภาษาอังกฤษ ตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒๓.๓ การยกเว้นการสอบภาษาอังกฤษ ให้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย และอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการวิชาการ

ข้อ ๒๔ การสอบวัดคุณสมบัติระดับระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก

๒๔.๑ คุณสมบัติผู้มีสิทธิ์สอบ

(๑) ปริญญาโท

หลักสูตรแผน ๑ แบบ ก ๑ ต้องสอบวัดคุณสมบัติ ซึ่งจะ
มีสิทธิ์สอบได้เมื่อลงทะเบียนเรียนครบ ๑ ภาคการศึกษา และก่อนสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย
ไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน การสอบอาจเป็นแบบข้อเขียนหรือปากเปล่าหรือทั้งสองอย่าง

(๒) ปริญญาเอก

หลักสูตรแผน ๑.๑ และแผน ๑.๒ ต้องสอบวัดคุณสมบัติ
ซึ่งจะมีสิทธิ์สอบได้เมื่อลงทะเบียนเรียนครบ ๑ ภาคการศึกษา และก่อนสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย
ไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน การสอบอาจเป็นแบบข้อเขียนหรือปากเปล่าหรือทั้งสองอย่าง

หลักสูตรแผน ๒.๑ และแผน ๒.๒ ต้องสอบวัดคุณสมบัติ
โดยสอบผ่านรายวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ (ไม่รวม
หน่วยกิตวิทยานิพนธ์) การสอบต้องสอบทั้งแบบข้อเขียนและปากเปล่า

๒๔.๒ วิธีการสอบ

๒๔.๒.๑ การสอบข้อเขียน

(๑) ปริญญาโท

หลักสูตรแผน ๑ แบบ ก ๑ ให้นิสิตเลือกสอบในสาขาวิชา
ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ การแต่งตั้ง
คณะกรรมการในการสอบของสาขาวิชาที่นิสิตเลือกสอบ จะแต่งตั้งโดยหัวหน้าภาควิชาหรือ
ประธานสาขาวิชานั้น โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน

(๒) ปริญญาเอก

หลักสูตรแผน ๑.๑ และแผน ๑.๒ ให้นิสิตเลือกสอบ
สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก หัวหน้าภาควิชาหรือประธานหลักสูตรแล้วแต่กรณี และได้รับอนุมัติจาก
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการสอบของสาขาวิชาที่นิสิตเลือกสอบ
จะแต่งตั้งโดยหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชานั้น โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน

หลักสูตรแผน ๒.๑ และแผน ๒.๒ จัดสอบโดยคณะกรรมการ
ที่หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชาแล้วแต่กรณีทีมนิสิตเรียนเป็นวิชาเอก เสนอขอแต่งตั้ง
โดยมีอาจารย์จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๔.๒.๒ การสอบปากเปล่า

(๑) ปริญญาโท

หลักสูตรแผน ๑ แบบ ก ๑ ให้นิสิตเลือกสอบสาขาวิชา
ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้
มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักทำหน้าที่เป็นประธานในการสอบ ในกรณีที่มีคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่ถึง ๓ คน ให้ภาควิชาหรือสาขาวิชาเสนอชื่ออาจารย์ประจำเพิ่มเติม
ให้ครบ ๓ คน

(๒) ปริญญาเอก

หลักสูตรแผน ๑.๑ และแผน ๑.๒ ให้นิสิตเลือกสอบ
สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้
มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักทำหน้าที่เป็นประธานในการสอบ ในกรณีที่มีคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่ถึง ๓ คน ให้ภาควิชาหรือสาขาวิชาเสนอชื่ออาจารย์ประจำเพิ่มเติม
ให้ครบ ๓ คน

หลักสูตรแผน ๒.๑ และแผน ๒.๒ บัณฑิตวิทยาลัย
จะแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย ๓ คน ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ คน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลักทำหน้าที่เป็นประธานในการสอบ

๒๔.๓ ในกรณีสอบไม่ผ่านในครั้งแรก ให้มีการสอบแก้ตัว อีกครั้งหนึ่ง
ในกรณีที่สอบไม่ผ่านเป็นครั้งที่สอง ถือว่าหมดสถานภาพนิสิตตามข้อ ๓๒ (๔)

ทั้งนี้ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรแผน ๑.๒ และแผน ๒.๒
สามารถย้ายไปหลักสูตรระดับปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกันได้ ทั้งนี้ นิสิตต้องยื่นคำร้องโดย
ความเห็นชอบของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และ
ได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๔.๔ การสอบจะผ่านได้โดยความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ของ
คณะกรรมการที่ทำการสอบ

ข้อ ๒๕ การสอบประมวลความรู้ระดับปริญญาโท

๒๕.๑ คุณสมบัติผู้มีสิทธิ์สอบ

๒๕.๑.๑ หลักสูตรแผน ๑ แบบ ก ๒ อาจจะสอบประมวลความรู้ โดยสอบผ่านรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ โดยไม่รวมหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ การสอบประมวลความรู้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสาขาวิชา

การสอบอาจเป็นแบบข้อเขียนหรือปากเปล่าหรือทั้งสองอย่าง

๒๕.๑.๒ หลักสูตรแผน ๒ แบบวิชาชีพ ต้องสอบประมวลความรู้ โดยสอบผ่านรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ โดยไม่รวมหน่วยกิตการศึกษาค้นคว้าอิสระ ทั้งนี้ การสอบให้ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับการอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

การสอบอาจเป็นแบบข้อเขียนหรือปากเปล่าหรือทั้งสองอย่าง

๒๕.๒ วิธีการสอบ

๒๕.๒.๑ การสอบข้อเขียน

หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชาที่รับผิดชอบเสนอขอแต่งตั้งคณะกรรมการสอบประมวลความรู้ โดยมีอาจารย์จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๕.๒.๒ การสอบปากเปล่า

บัณฑิตวิทยาลัยจะแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย ๓ คน ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก หรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี) และผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ คน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ทำหน้าที่เป็นประธานในการสอบ ในกรณีไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ให้ภาควิชาหรือสาขาวิชาเสนอชื่ออาจารย์ประจำเพิ่มเติมได้อีก ๑ คน

๒๕.๓ ในกรณีสอบไม่ผ่านในครั้งแรก ให้มีการสอบแก้ตัว อีกครั้งหนึ่ง ในกรณีสอบไม่ผ่านเป็นครั้งที่สอง ถือว่าหมดสถานภาพนิสิตตามข้อ ๓๒ (๔)

๒๕.๔ การสอบจะผ่านได้โดยความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ของ คณะกรรมการที่ทำการสอบ

ข้อ ๒๖ วิทยานิพนธ์

๒๖.๑ นิสิตต้องส่งโครงการวิทยานิพนธ์ที่ได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา เพื่อขออนุมัติ จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดังนี้

๒๖.๑.๑ นิสิตปริญญาโท ก่อนสิ้นภาคการศึกษาปกติที่ ๔ นับแต่เริ่มเข้าศึกษา

๒๖.๑.๒ นิสิตปริญญาเอก ก่อนสิ้นภาคการศึกษาปกติที่ ๖ นับแต่เริ่มเข้าศึกษา

มิฉะนั้นจะต้องหมดสถานภาพนิสิตในภาคการศึกษาต่อไปตามข้อ ๓๒ (๕)

๒๖.๒ การเสนอขออนุมัติโครงการวิทยานิพนธ์

๒๖.๒.๑ ปริญญาโท ให้นิสิตปรึกษาเพื่อกำหนดรายละเอียด โครงการวิทยานิพนธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา ให้ยื่นเสนอขออนุมัติต่อ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติโครงการวิทยานิพนธ์ก่อนสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

๒๖.๒.๒ ปริญญาเอก ให้นิสิตปรึกษาเพื่อกำหนดรายละเอียด โครงการวิทยานิพนธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา ให้ยื่นเสนอขออนุมัติต่อ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติโครงการวิทยานิพนธ์ก่อนสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน

๒๖.๓ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับโครงการวิทยานิพนธ์ที่ได้รับ อนุมัติแล้ว ให้ยื่นคำร้องที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และ หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา ต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ การนับเวลา ๖๐ วัน หรือ ๑๒๐ วัน ตามข้อ ๒๖.๒ ให้นับจากวันที่ได้รับอนุมัติโครงการ วิทยานิพนธ์

๒๖.๔ การเรียบเรียงและจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในคู่มือวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย ฉบับที่ใช้บังคับในขณะนั้น หรือตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย

๒๖.๕ ผลงานวิทยานิพนธ์ต้องผ่านการตรวจสอบการลอกเลียนงานวรรณกรรมตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๒๗ การสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย

๒๗.๑ บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตรที่อาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายใน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี) และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก โดยคณะกรรมการดังกล่าวต้องมีคุณวุฒิ คุณสมบัติ และผลงานทางวิชาการ ตามข้อ ๑๖.๒.๔ สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโท และข้อ ๑๖.๔.๔ สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาเอก

๒๗.๒ นิสิตต้องเสนอวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระให้คณะกรรมการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายได้อ่านล่วงหน้า และยื่นคำร้องขอสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายต่อบัณฑิตวิทยาลัยไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนถึงวันสอบ

๒๗.๓ วิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระที่นำเข้าสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ต้องมีรูปแบบสมบูรณ์ และผ่านการตรวจสอบการลอกเลียนงานวรรณกรรม ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

๒๗.๔ วิธีการจัดสอบ จะต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้

๒๗.๕ การสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายจะผ่านได้ โดยความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ของคณะกรรมการที่ทำการสอบ

๒๗.๖ เมื่อผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายแล้ว นิสิตต้องแก้ไขวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระให้เรียบร้อยและสมบูรณ์ ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย และส่งวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามขั้นตอนและเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยประกาศใช้ในขณะนั้น

ข้อ ๒๘ การเปลี่ยนสาขาวิชา

๒๘.๑ การเปลี่ยนสาขาวิชา อาจกระทำได้ในกรณีมีเหตุผลอันสมควร ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชาของสาขาวิชาเดิม และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชาของสาขาวิชาใหม่ และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๒๘.๒ นิสิตสามัญผู้ขอเปลี่ยนสาขาวิชา ต้องเรียนรายวิชาในสาขาวิชาเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และต้องได้แต้มคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ โดยนับทุกรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน กรณีที่เป็นหลักสูตรระดับปริญญาโท แผน ๑ หรือหลักสูตรระดับปริญญาเอก แผน ๑ ต้องได้ระดับคะแนน S ทุกรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน การนับระยะเวลาศึกษาให้นับตั้งแต่การมีสถานภาพนิสิต

ข้อ ๒๙ การเทียบโอนผลการเรียน

๒๙.๑ การเทียบโอนผลการเรียนกระทำได้ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย โดยมีหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

(๑) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาหรือเทียบเท่าที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

(๒) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีสาระครอบคลุมรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบโอน

(๓) เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนน B หรือแต้มคะแนน ๓.๐๐ หรือเทียบเท่า หรือได้ระดับคะแนน S

(๔) การโอนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ จะกระทำมิได้ ยกเว้นนิสิตที่ลงทะเบียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในหรือต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการ

(๕) เทียบรายวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่โอน

อนึ่ง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หากเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกันหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน ให้เทียบโอนหน่วยกิตได้ไม่เกินร้อยละ ๔๐ ของหลักสูตรที่จะเข้าศึกษา

(๖) ใช้เวลาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างน้อย ๑ ปีการศึกษา และลงทะเบียนเรียนรายวิชาหรือเรียนวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรที่เข้าศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต สำหรับปริญญาโท ส่วนปริญญาเอกจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ยกเว้นนิสิตที่ลงทะเบียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการ

๒๙.๒ การโอนหน่วยกิตในโครงการปริญญาร่วมสถาบัน

๒๙.๒.๑ นิสิตที่ไปลงทะเบียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในหรือต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการ สามารถโอนหน่วยกิตได้ไม่เกิน ร้อยละ ๕๐ ของหน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตร

๒๙.๒.๒ นิสิตที่ไปลงทะเบียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในหรือต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการจะไม่สามารถโอนหน่วยกิตของรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อปรับพื้นฐาน

๒๙.๒.๓ นิสิตที่ไปลงทะเบียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นทั้งในหรือต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการ ให้ถือว่าเป็นนิสิตเต็มเวลาและยังคงสถานภาพนิสิตของมหาวิทยาลัย โดยนิสิตจะต้องลงทะเบียนรักษาสถานภาพนิสิต หรือลงทะเบียนเรียนรายวิชาและชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา ทั้งนี้ หากการเทียบโอนผลการเรียนใดที่ไม่สามารถกระทำได้ตามข้อ ๒๙.๑ และข้อ ๒๙.๒ ให้ผ่านความเห็นชอบของบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัยเป็นกรณีไป

ข้อ ๓๐ เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

๓๐.๑ ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐาน คุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา

๓๐.๒ ปริญญาโท

๓๐.๒.๑ แผน ๑ แบบวิชาการ ทั้งแผน ๑ แบบ ก ๑ และแผน ๑ แบบ ก ๒

(๑) ศึกษาวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร (ถ้ามี) โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า

(๒) ผ่านภาษาอังกฤษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(๓) เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่า ขั้นสุดท้าย จนบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา โดยคณะกรรมการสอบที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งมีองค์ประกอบตามข้อ ๑๖.๒.๔.๑ และเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้

(๔) ผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบบทความหรือนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ หรือผลงานทางวิชาการอื่น ซึ่งสามารถสืบค้นได้ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

๓๐.๒.๒ แผน ๒ แบบวิชาชีพ

(๑) ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า

(๒) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้ ด้วยข้อเขียน และ/หรือปากเปล่าในสาขาวิชานั้น

(๓) ผ่านภาษาอังกฤษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(๔) เสนอรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระและสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย จนบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา โดยคณะกรรมการสอบที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งมีองค์ประกอบตามข้อ ๑๖.๒.๔.๒ และเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้

(๕) รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ หรือส่วนหนึ่งของรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบบทความหรือนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์หรือผลงานทางวิชาการอื่น ซึ่งสามารถสืบค้นได้ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

๓๐.๓ ปริญญาเอก

๓๐.๓.๑ แผน ๑ ทั้งแผน ๑.๑ และแผน ๑.๒

(๑) สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ เพื่อเป็นผู้มีสิทธิ์ขอทำวิทยานิพนธ์

(๒) ผ่านภาษาอังกฤษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(๓) เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่า
ขั้นสุดท้ายจนบรรลุผลลัพท์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับการสอบ
ปากเปล่าให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งตามข้อ ๑๖.๔.๔ ซึ่งจะจะต้อง
ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจ
เข้ารับฟังได้ เกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ในการสอบประกอบด้วยองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งพิจารณาจาก
ข้อความแห่งการริเริ่ม และความรู้ความเข้าใจในวิทยานิพนธ์ของนิสิต

(๔) ผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์
ต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ
ที่มีคุณภาพตามประกาศที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดอย่างน้อย ๒ เรื่อง

หรือผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์
ต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับ
นานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนด อย่างน้อย
๑ เรื่อง และเป็นผลงานนวัตกรรม หรือผลงานสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิง
พาณิชย์ เชิงสังคมและเศรษฐกิจ อย่างน้อย ๑ เรื่อง หรือได้รับสิทธิบัตร อย่างน้อย ๑ สิทธิบัตร

กรณีผลงานนวัตกรรม หรือผลงานสร้างสรรค์
วิทยานิพนธ์ต้องได้รับการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในสาขาเดียวกัน
หรือเกี่ยวข้องอย่างน้อย ๓ คน ที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงเป็นที่
ยอมรับ โดยได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

สำหรับนิสิตระดับปริญญาเอกกลุ่มสาขาวิชา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์อาจเผยแพร่ในวารสารระดับชาติที่มีคุณภาพตามที่คณะกรรมการ
มาตรฐานการอุดมศึกษากำหนด

๓๐.๓.๒ แผน ๒ ทั้งแผน ๒.๑ และแผน ๒.๒

(๑) ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร
โดยจะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า

(๒) สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ เพื่อเป็นผู้มีสิทธิ์
ขอทำวิทยานิพนธ์

(๓) ผ่านภาษาอังกฤษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด
โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(๔) เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบ
ปากเปล่าขั้นสุดท้าย จนบรรลุผลลัพท์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา

สำหรับการสอบปากเปล่า ให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งตามข้อ ๑๖.๔.๔ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้ เกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ในการสอบประกอบด้วยองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งพิจารณาจากข้อความแห่งการริเริ่ม และความรู้ความเข้าใจในวิทยานิพนธ์ของนิสิต

(๕) ผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนด หรือได้รับสิทธิบัตร หรือเป็นผลงานนวัตกรรม หรือผลงานสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เชิงสังคมและเศรษฐกิจ

กรณีผลงานนวัตกรรม หรือผลงานสร้างสรรค์ วิทยานิพนธ์ต้องได้รับการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในสาขาเดียวกันหรือเกี่ยวข้อง อย่างน้อย ๓ คน ที่เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงเป็นที่ยอมรับ โดยได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย

สำหรับนิสิตระดับปริญญาเอกกลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อาจเผยแพร่ในวารสารระดับชาติ ที่มีคุณภาพตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนด

หมวด ๕

การลาพักการศึกษา การหมดสถานภาพ และการคืนสถานภาพ

ข้อ ๓๑ การลาพักการศึกษา

๓๑.๑ การลาพักการศึกษา ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยก่อนวันเริ่มสอบไล่ของภาคการศึกษานั้น ๆ ตามประกาศของมหาวิทยาลัย

๓๑.๒ นิสิตที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา ต้องชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาการรักษาสถานภาพนิสิต และต้องลงทะเบียนเรียนรักษาสถานภาพนิสิตทุกภาคการศึกษาที่ลาพักการศึกษาด้วย

๓๑.๓ นิสิตสามารถลาพักการศึกษาได้ครั้งละไม่เกิน ๒ ภาคการศึกษาติดต่อกัน หากมีความจำเป็นต้องลาพักการศึกษาต่ออีก ให้ยื่นคำร้องใหม่เพื่อขออนุมัติ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๓๑.๔ ให้นับระยะเวลาที่ลาพักการศึกษารวมในระยะเวลาการศึกษาด้วย

๓๑.๕ นิสิตใหม่ที่บัณฑิตวิทยาลัยรับเข้าศึกษา ไม่มีสิทธิ์ลาพักการศึกษาในภาคการศึกษาแรก เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือเจ็บป่วย ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ หัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๓๒ การหมดสถานภาพนิสิต

สถานภาพนิสิตหมดลงเมื่อนิสิต

- (๑) ถึงแก่กรรม
- (๒) ได้รับอนุมัติปริญญาจากสภามหาวิทยาลัยแล้ว
- (๓) แจ้งความเท็จ หรือปกปิดความจริง หรือปลอมแปลงหลักฐาน
- (๔) สอบวัดคุณสมบัติหรือสอบประมวลความรู้ไม่ผ่านเป็นครั้งที่สอง
- (๕) ไม่ส่งโครงการวิทยานิพนธ์ภายในกำหนดตามข้อ ๒๖.๑.๑ หรือ

๒๖.๑.๒

(๖) ไม่ลงทะเบียนเรียน หรือไม่ลงทะเบียนเรียนรักษาสถานภาพนิสิตให้เสร็จสิ้นภายใน ๒ สัปดาห์แรกนับแต่วันเปิดภาคเรียน เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันจากคณบดีเจ้าสังกัดนิสิต และได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(๗) ไม่สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาการศึกษาที่กำหนด

(๘) ลาออกและได้รับอนุมัติจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว

(๙) ต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๑๐) ถูกลงโทษทางวินัยให้ไล่ออก หรือให้ออก

(๑๑) ตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย เรื่อง การหมดสถานภาพนิสิต

ข้อ ๓๓ การคืนสถานภาพนิสิต

นิสิตที่หมดสถานภาพนิสิตตามข้อ ๓๒ (๕) หรือ ๓๒ (๖) หรือ ๓๒ (๗) สามารถยื่นคำร้องเพื่อขอคืนสถานภาพนิสิตได้ภายในระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด การคืนสถานภาพนิสิตต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และหัวหน้าภาควิชาหรือประธานสาขาวิชา โดยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ และกำหนดเงื่อนไขในการศึกษา

หมวด ๖

วินัยนิสิต

ข้อ ๓๔ วินัยนิสิต

๓๔.๑ นิสิตมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทุกประการ และรักษาวินัยโดยเคร่งครัดเสมอ

๓๔.๒ นิสิตมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและวัฒนธรรมของสังคมไทยในทุกโอกาส

๓๔.๓ นิสิตมีหน้าที่รักษาชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย โดยละเว้นการประพฤติใด ๆ ที่นำมา หรืออาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่ตนเอง และมหาวิทยาลัย

๓๔.๔ นิสิตมีหน้าที่รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ และละเว้นความประพฤติใด ๆ ที่อาจนำมาซึ่งการแตกความสามัคคีในหมู่คณะ

๓๔.๕ นิสิตมีหน้าที่แจ้งให้มหาวิทยาลัยทราบทันที เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนตัวหรือที่พำนักอาศัย

๓๔.๖ นิสิตต้องสามารถแสดงบัตรประจำตัวนิสิตได้ทันที เมื่อเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ขอตรวจสอบ

๓๔.๗ นิสิตต้องไม่ครอบครอง ไม่เสพ รวมทั้งไม่จำหน่ายสุราและสิ่งเสพติดใด ๆ ในบริเวณมหาวิทยาลัย

๓๔.๘ นิสิตต้องไม่พกอาวุธ หรือวัตถุระเบิด เมื่ออยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย

๓๔.๙ นิสิตต้องไม่ก่อเรื่องวิวาทกับนิสิตด้วยกัน หรือบุคคลอื่น ภายในหรือภายนอกบริเวณมหาวิทยาลัย

๓๔.๑๐ นิสิตต้องไม่เล่นการพนันขั้นต่อทุกประเภท ไม่ว่าจะประสงค์ต่อทรัพย์สินหรือไม่ก็ตามในบริเวณมหาวิทยาลัย

๓๔.๑๑ นิสิตต้องไม่จัดทำสิ่งพิมพ์ สิ่งวาด สิ่งเขียน หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ อันอาจกระทบกระเทือนถึงผู้อื่น ออกโฆษณาเผยแพร่ โดยมิได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย

๓๔.๑๒ นิสิตต้องไม่นำขนบธรรมเนียม หรือวิธีการอันไม่เหมาะสมมาปฏิบัติ ไม่ว่าในหรือนอกบริเวณมหาวิทยาลัย

๓๔.๑๓ นิสิตต้องไม่จัดการประชุม หรือชุมนุมกิจกรรม โดยมิได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัย

๓๔.๑๔ นิสิตต้องไม่ทำลายทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย และของผู้อื่น

๓๔.๑๕ นิสิตต้องไม่นำสิ่งของผิดกฎหมายเข้ามาในบริเวณมหาวิทยาลัย หรือมีสิ่งของผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง

๓๔.๑๖ นิสิตต้องไม่ประพฤติตนเป็นอันธพาล

๓๔.๑๗ นิสิตต้องไม่ปลอมแปลงเอกสาร หรือลายมือชื่อของผู้อื่น

๓๔.๑๘ นิสิตต้องปฏิบัติตามระเบียบการสอบ และไม่กระทำการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่อทุจริตหรือการทุจริตในการสอบ

๓๔.๑๙ นิสิตต้องไม่ทุจริตในการทำวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ การทุจริตในการทำวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๓๔.๒๐ นิสิตต้องไม่คัดลอกผลงานวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ หรือผลงานตีพิมพ์ทางวิชาการ การคัดลอกผลงาน ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๓๕ การลงโทษทางวินัย

๓๕.๑ การลงโทษทางวินัยนิตที่กระทำผิดวินัย มี ๑๐ สถาน คือ

(๑) ตักเตือนด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร แล้วแต่กรณี

(๒) ให้ทำงานบริการสังคมตามควรแต่กรณี

(๓) ภาคทัณฑ์ และทำทัณฑ์บน

(๔) ให้พักการศึกษามีกำหนดตั้งแต่ ๑ ภาคการศึกษา ถึง ๓

ปีการศึกษา แล้วแต่กรณี

(๕) ระบุการให้ปริญญา หรือการออกใบแสดงผลการศึกษา หรือใบรับรองใด ๆ มีกำหนดไม่เกิน ๓ ปีการศึกษา

(๖) ให้ออกโดยระบุไว้ในใบแสดงผลการศึกษาว่า “ถูกให้ออกจากการศึกษา” หรือ “Dismissed”

(๗) ไล่ออกโดยระบุไว้ในแบบแสดงผลการศึกษาว่า “ไล่ออก” หรือ “Dishonorably Expelled”

(๘) ในกรณีที่เป็นการมีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และสำเร็จการศึกษาแล้ว ให้เสนอสภามหาวิทยาลัยถอดถอนปริญญาต่อไป

(๙) กรณีข้อทุจริตหรือทุจริตในการสอบให้มีการลงโทษ ให้ถือว่าได้รับระดับคะแนน F หรือ U ในวิชานั้นและถือว่าผิดวินัย นิสิตต้องได้รับการพิจารณาโทษตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และไม่มีสิทธิ์ขอถอนการลงทะเบียนในรายวิชานั้น และ

ก. ให้พักการศึกษาตามโทษทางวินัยข้อ ๓๕.๑ (๔) หรือ

ข. ให้ออกตามโทษทางวินัยข้อ ๓๕.๑ (๖) หรือ

ค. ไล่ออกตามโทษทางวินัยข้อ ๓๕.๑ (๗)

(๑๐) กรณีทุจริตในการทำวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ และกรณีคัดลอกผลงานวิทยานิพนธ์หรือผลงานตีพิมพ์ทางวิชาการ ให้มีการลงโทษ ดังนี้

ก. ให้ออกตามโทษทางวินัยข้อ ๓๕.๑ (๖) หรือ

ข. ไล่ออกตามโทษทางวินัยข้อ ๓๕.๑ (๗) หรือ

ค. ในกรณีที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ให้เสนอ

สภามหาวิทยาลัยถอดถอนปริญญาต่อไป

ทั้งนี้ กรณีที่นิสิตทำให้ทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยสูญหายหรือเสียหาย ต้องชดใช้ค่าเสียหาย

๓๕.๒ ให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการกระทำผิดวินัยของนิสิตแล้วเสนอโทษตามความเหมาะสมกับความผิดต่ออธิการบดี เพื่อพิจารณาสั่งลงโทษต่อไป

ข้อ ๓๖ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์โทษทางวินัยตามข้อ ๓๕ ให้เป็นไปตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

หมวด ๗ การรับปริญญา

ข้อ ๓๗ การขอรับปริญญา

๓๗.๑ นิสิตแสดงความจำนงขอรับปริญญา และชำระค่าธรรมเนียม
ปริญญาบัตร ตามกำหนดในประกาศของมหาวิทยาลัย

๓๗.๒ นิสิตที่ได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับปริญญาต้องมีคุณสมบัติ
ดังต่อไปนี้

๓๗.๒.๑ ปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย
ครบถ้วน

๓๗.๒.๒ ชำระหนี้สินทั้งหมดที่มีต่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบัน
หรือองค์การใดในมหาวิทยาลัย

๓๗.๒.๓ มีความประพฤติเหมาะสม และมีความประพฤติ
ที่ไม่ขัดต่อระเบียบของมหาวิทยาลัยและวินัยของนิสิต

๓๗.๓ สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้พิจารณาอนุมัติปริญญา

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๘ บรรดาประกาศหรือคำสั่งที่มีผลบังคับใช้อยู่ก่อน หรือในวันที่ข้อบังคับนี้
ใช้บังคับ ให้มีผลบังคับใช้ต่อไป จนกว่าจะได้มีการกำหนดขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้
หรือการดำเนินการอื่นใด ที่อาศัยอำนาจตามข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฉบับที่มีผลบังคับใช้อยู่ก่อน หรือในวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ให้มีผล
บังคับใช้ต่อไปจนเสร็จสิ้นการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ

ข้อ ๓๙ นิสิตที่เข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ก่อนปีการศึกษา ๒๕๖๖ ให้ใช้ข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฉบับที่ใช้บังคับขณะที่รับเข้าศึกษา บังคับจนหมดสถานภาพนิสิต

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

(ลงนาม)

กฤษณพงศ์ กีรติกร

(นายกฤษณพงศ์ กีรติกร)

นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. 1104 ปตฉ.เกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ 10903 โทรศัพท์ 02-942-8445-50

The Graduate School, Kasetsart University
P.O. Box 1104, Chatuchak, Bangkok 10903,
Thailand. Telephone: +662-942-8445-50

